

1 ULICA RADE KONČARA

Poslije Drugog svjetskog rata nastupilo je vrijeme obnove – a za Trešnjevku, koja je u međuratno doba doživjela veliki zamah prve urbanizacije, to je doba donijelo velike promjene. Na simboličkoj je razini jedna od najvećih bila promjena imena glavne ulice. Iz Tratinske i Ozaljske ulice nastala je jedinstvena ulica, Ulica Rade Končara. Rade Končar, narodni heroj i predstavnik radništva, bio je simbol otpora narodnom neprijatelju, prava osoba kao uzor za ratna vremena. No, njegovo je ime nastavilo živjeti i u miru, kroz tvornicu Rade Končar u kojoj je radio prije rata. Ta je tvornica bila je pak simbol novog poslijeratnog doba, doba industrijalizacije, proizvodnje, napretka, brige za radnike. Tako da je onda to bilo i pravo ime za glavnu ulicu radničkog kvarta koji je u nešto više od 40 godina postojanja Ulice Rade Končara postao neodvojivi dio urbanoga Zagreba. Kao što možemo reći da je tramvajska pruga koja je 1935. prošla s kraja na kraj Trešnjevke učinila puno za njen identitet, tako je i jedinstveno ime za glavnu trešnjevačku ulicu dalo dodatnu jačinu toj okolini, prometnoj, društvenoj i trgovačkoj. Sa svojih nešto više od 250 kućnih brojeva pružala se od urbane Savske ceste pa do tadašnje gradske periferije, potoka Crnomerca. Jer – kraj je grada simbolički tamo gdje je posljednja tramvajska stanica. Nekad na Remizi, a danas u Prečkom.

4 TREŠNJEVAČKA LJEPOTICA

Na početku i kraju glavne trešnjevačke prometnice nalaze se građevine koje imponiraju. Na početku Tratinske to su poslovni toranj "Cibona" te zgrada Tehničkog muzeja, dok su na kraju Ozaljske najmarkantniji objekti kompleks Remize te "Trešnjevačka ljepotica" koju je nemoguće ne primijetiti iz bilo kojeg kuta središnje Trešnjevke. Arhitektu Slavku Jelineku koji je projektirao tu zgradu to je bio posljednji takav projekt i, mnogi kažu, i najbolji. Ta stambena zgrada, koja sadrži 22 kata i visoka je 73 metra, nije jedina zgrada tih gabarita u starom dijelu Trešnjevke (Nova cesta, Susedgradska ulica, Ciglenica, Fallerovo šetalište, zgrade kod Remize), no svojim oblikom i staklenim površinama koje za sunčana dana bliješte diljem južne Trešnjevke ona zauzima jedinstveno mjesto. Vrijedi napomenuti da ju osim vitkog oblika izdvaja i njena okolina – u neposrednoj blizini se nalazi Naselje Istrana i invalida, naselje socijalnih stanova izgrađeno u međuratnom razdoblju i radi svojih urbanističkih kvaliteta zaštićeno kao spomenik kulture. Fascinantno je na tako maloj udaljenosti vidjeti koliko su se promijenili standardi stanovanja u samo 35 godina razlike između gradnje tog naselja te "Trešnjevačke ljepotice"!

6 CeKaTe

Do Centra za kulturu Trešnjevka (ili popularno, Cekate-a) dolazi se kroz Park Stara Trešnjevka, kojeg u proljeće krasi divne trešnje u cvatu. Na južnoj strani Parka je zgrada nekadašnje općine, a današnjih mjesnih četvrti, a u blizini zgrada Cekate-a i pojedinih ambulanti DZ zapad. Svi ti objekti bojom i formom više podsjećaju na kakvu kasarnu, pa tako i zgrada našeg kvartovskog kulturnog centra. Dok objekte nekih drugih zagrebačkih centara krasi murali odličnih muralista i tako ukazuju na sadržaj koji se unutar zidova nalazi, ovdje to nije slučaj. No, njegova siva vanjska ljuštura skriva čitavo šarenilo najrazličitijih sadržaja kreiranih za građane svih dobnih skupina: Predstave i koncerti u kazališnoj dvorani, izložbe u galeriji Modulator, brojne radionice za djecu i odrasle unutar Centra, ali i na dvorištu i u Parku, književne manifestacije, plesni i glazbeni te filmski programi, tribine, inicijative i istraživanja, inkluzivni programi... koje dijelom sukreiraju i predlažu i sami građani. Cekate kao jedini trešnjevački kvartovski centar pokriva cijelo, zaista ogromno područje Trešnjevke sjever i jug (kao, npr. četvrti grad u veličini u HR). Iako zapošljava nešto više od desetak osoba, nastoji, kao dobar susjed, što različitim programima ponuditi ponešto za svakog građanina Grada.

3 „NAMA”

I danas je „dijetron“ sinonim za kalkulator, a „kalodont“ za pastu za zube... a tako je nekad bilo i sa „Namom“, robnim kućama nekadašnjeg „Narodnog Magazina“. One su bile sinonim za kupnju – za kupnju svega, od špeceraja do televizora, od zubne paste do čekića, od gaćica do svećane haljine... za kupnju u tada elegantnom okruženju, s lutkama s čudnim vlasuljama, s pokretnim stepenicama, prvim plastičnim vrećicama... Robna kuća na Trešnjevačkom placu, sagrađena 1960., je bila druga po redu robna kuća u Zagrebu i, smještena dijagonalno u odnosu na tržnicu, pružala je posve suprotno iskustvo kupovanja od onoga kod kumica na placu. Robna kuća na Remizi, sagrađena 1971., sa svojim neboderima iznad trgovine i nepravilno raspoređenim etažama i odjelima, unijela je duh modernosti u taj kutak Trešnjevke, a sa sobom donijela i veliki javni prostor ispred zgrade koji sve ove godine funkcionira kao kaotični trg. A od tada su nam stigli diskonti, pretvorba, trgovački centri, outleți, brendovi... a od robnih kuća su ostali samo kosturi koje su popunili neki novi igrači koji u našim životima igraju neizmjenjano manju ulogu od nekadašnjih NaMa.

„...Te prozore smo zvali "Prozori bratstva i jedinstva." I.K. (Ozaljska 30)

„...početkom osamdesetih je tu bio podstanar... kao Branimir Johany Stulić i upravu tu napisao svoje pjesme." I.K. (Ozaljska 7)

5 PARK STARA TREŠNJEVKA

MAPIRANJE TREŠNJEVKE

TREŠNJEVKA SE BUDI!

12.6.2021.

IZDAVAČ
Centar za kulturu Trešnjevka (CeKaTe),
projekt Mapiranje Trešnjevke

ZA IZDAVAČA
Veselko Leutar

AUTORI TEKSTOVA I FOTOGRAFIJA
Saša Martinović Kunović,
Vanja Radovanović,
Tomislav Jugkrala,
Fedy Fijačko,
Luka Mjeda
arhiva MT

GRAFIČKO OBLIKOVANJE
Monika Vodopija

TISAK
Kerschhoffset

NAKLADA
300 primjeraka

Lipanj 2021.

! OZALJSKA ULICA

Ozaljska je ulica nastavak Tratinske ulice – ali na posve drugačiji način. Dok Tratinska počinje velebnim zgradama Cibone i Tehničkog muzeja na koje se nastavlja monolitan niz posve urbanih zgrada, dotle Ozaljska ulica bez ikakve pompe izranja iz kaosa Trešnjevačkog trga i svojim nizom pretežno niskih kuća s ponekom višom zgradom „teče“ u blagom luku prema jugozapadu. Usputno na svome toku ona nailazi na široki otvoreni prostor Parka Stara Trešnjevka koji se kao zeleno jezero razlijeva s južne strane ulice prije nego što ona ulazi u „kanjon“ gotovo podjednako visokih zgrada koje ju okružuju s obje strane između Okičke/Nehajске i Selske ceste. A kraj je ulice posve drugačiji, uz pojedinačne izdvojene objekte s juga... da bi se njeno putovanje završilo uz cvilež tramvaja Remize i gakanje patkica u potoku Črnomercu koji je, nažalost, na tome dijelu jedva vidljiv između trafika i taksi stajališta pored kojeg ponire u podzemlje. I upravo takva kakva jest, Ozaljska ulica dobro oslikava uvijek dinamičnu prirodu Trešnjevke, spajajući povijest, sadašnjost i budućnost, gradski i predgradski karakter... a sve to spojeno tramvajem sa svoje tri stanice i 1500 metara dužine.

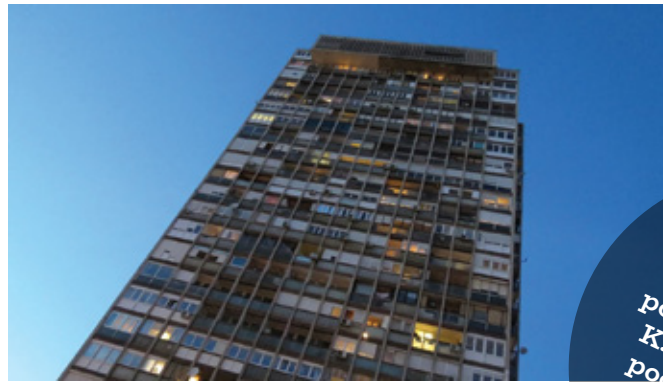

2 TRAMVAJ/REMIZA

Tramvaj je sinonim za Trešnjevku – i ne samo zato što im imena počinju istim slovom. Prvo je tramvajsko „gnijezdo“, spremište tramvaja, bilo na Trešnjevci, na mjestu današnjeg Tehničkog muzeja (još od 1891.). Drugo, svima znana Remiza, koja i danas cviljenjem vozila po tračnicama kida živce svojim susjedima, sagrađena je 1935. kada je tramvaj prošao Tratinskom i Ozaljskom. I iako je gotovo 50 godina kasnije (1981.) sagrađena još jedna remiza, ona u Dubravi, samo se ova trešnjevačka smije pisati velikim slovom, Remiza, jer je dala ime cijelome kvartu. Tramvaj vozi po Trešnjevci i jednom stranom Savske, djelićem Selske pa i čitavom Horvačanskom te Matetičevom, no ipak su „dvanaestica“ i „deva“, s kojima se od Remize ide za grad, ono pravo, esencija tramvajskog prometa Trešnjevke. O njemu je pjevao Špišić, nedaleko Remize je i caffe Landsky koji je ovjekovječio prvu kondukterku u Zagrebu, Paulu Landsky... a valjda ćemo jednom dočekati i tramvajski muzej Zagreba koji, naravno, ne bi smio biti nigdje drugdje već na Remizi.

“Moja je baka ovdje imala krčmu, trafiku i kuhala je gablece za radnike koji su gradili Remizu.” L.J.B. (Ozaljska 71)

“Tu smo kupovali lance za nunčake.” R.P. (Ozaljska 23)

“Tu su se mogli pojesti super filehi.” K.V. (Krapinska 2, početak Ozaljske)

8 TREŠNJEVAČKI PLAC

Trešnjevački plac... već na sami spomen tog imena u ušima nam odjekuje žamor ljudi, šarenilo voća, povrća, cvijeća, ljudi, tezgi, vrećica, nadstrešnica... svega. Jer na placu zaista ima svega – možda ne baš „od igle do lokomotive“, ali posve sigurno od matovilca do bundeve, od jabuke do papaje... ali najviše čega ima, u svim bojama, oblicima, raspoloženjima, frizurama i odjvnim stilovima su ljudi. Tu se mogu naći svi građanski slojevi, od onih koji u kupovinu idu skupim autom pa do onih koji svoju „kupovinu“ obavljaju kupeći ostatke s tla nakon zatvaranja tržnice. Naš je Trešnjevački plac već zašao u dobre godine (osnovan je 1930., dakle već mu je 91.), već dugo nije renoviran i već desetljećima mu se sprema obnova. Ali, nadamo se da nakon nje to neće postati ušminkani sterilni trgovački centar za kumice nove generacije već da će ostati i bar malo dobrog starog klošarskog duha bez kojeg niti jedan pravi plac nije ono što treba biti, uz budljivo mjesto susreta koje pobuđuje sva osjetila, već samo puka lokacija prodaje i kupnje.

7 ZVONKO ŠPIŠIĆ

Zvonko Špišić (1937.-2017.) je jedna od ne tako mnogo osoba koje su obilježile Trešnjevku. Svojim je stihovima i pjesmama vjerno oslikavao često melankoličnu atmosferu Trešnjevke, koja u vrijeme vrhunca njegova stvaralaštva nije još bila posve urbano mjesto, ali niti predgrađe nego „negdje između“. Najpoznatija je „Trešnjevačka balada“ kojom je uglazbio stihove Drage Britvića i kojom pogađa ravno u srce svakoga tko je ikada živio u bilo kojem zagrebačkom predgrađu... a Trešnjevka je za to najbolji primjer. U ostatku Zagreba i svijeta uvijek je bio poznat kao šansonijer, uz Arseno Dedića jedan od najboljih predstavnika tzv. „Zagrebačke škole šansone“: Međutim za Trešnjevčane je uvijek bio i ostao „jedan od nas“, čovjek koji je živio među nama, u Ozaljskoj, uz caffe bar „Bicikl“ i lijepo uređen vrt za koji su on i njegova obitelj osvajali nagrade. Želimo da uspomena na njega ostane živjeti i u imenu nekoga od trešnjevačkih parkova čime bi trajno ostao vezan uz njegovu dragu Trešnjevku.

“U dvorištu zgrade u podrumu je moj deda išel na gemišt.” E.Č. (Ozaljska 21)

5 PARK STARA TREŠNJEVKA

Park Stara Trešnjevka je jedini veći park Stare Trešnjevke. On nije samo mjesto odmora i osveženja, već i sjedište važnih institucija. Tu su zgrada Općine, Dom zdravlja, Centar za kulturu, malo dalje i Policijska stanica. Sve su se one poredale s južne strane parka i tvore upravni centar Trešnjevke. No, park ne služi samo kao zelena „zavjesa“ koja odjeljuje svjetovni život bučne Ozaljske od upravnog središta, on ima i svoju simboličku razinu. Nekad je on nosio ime srpskog narodnog heroja Veljka Vlahovića i u njemu se nalazio kip dotičnoga borca, vjerojatno u cilju promocije bratstva i jedinstva. A nedugo nakon osamostaljenja taj je kip otišao i došla je skulptura koja slavi podvige Hrvatske vojske. Tijekom vremena su u park stigle i druge skulpture, od Drinkovićevog Nagnutog stupa 1980., preko Marinićevog i Urumovićevog Kikirikija 2004., ne tako davno je stigao i Gagarin... A došlo je i dječje igralište, pseći park, fitness, Djed Mraz... A između svega toga, u parku se nalazi i više vrlo lijepih stabala, od trešanja koje u proljeće prekrasno kite park svojim cvjetovima do gustog hlada borova. Taj je park pravi odraz života na Trešnjevci: Zbrkanog identiteta – od svega pomalo.

